

Ukrainian Orthodox Church of Canada
Українська Православна Церква в Канаді
L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

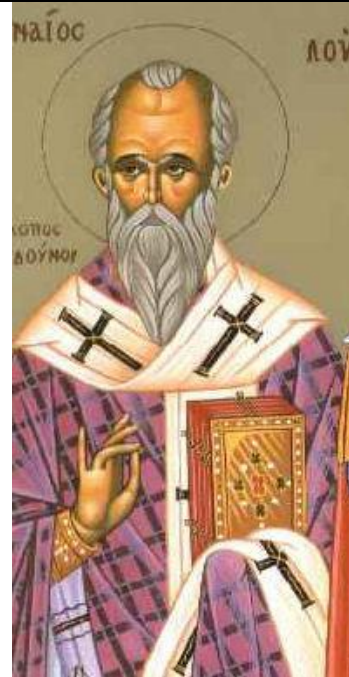
[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

**Священномученик Іринеї,
Єпископ Ліонський**

**Hieromartyr Irenaeus,
Bishop of Lyons**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ

kutash@unicorne.org

**«Життя в людині – слава Бога;
життя людини – бачення Бога» (Св.
Іринеї, *Adversus Haereses*)**

На 5-го вересня за григоріанським календарем (це 23-го серпня за юліанським) ми святкуємо пам'ять світоча Церкви, Св. Іринея, Єпископа м. Ліон у Франції, чи як тоді говорили Лугдунум у Галії. Саме з писання Іринея дістала своє ім'я колишня популярна канадська телевізійна програма, *Man Alive* (Людина жива).

Деталі про життя Іринея, що дійшли до нас можуть бути неточними. Однак вважають, що він народився близько 130 р. у Смирні в Малій Азії (сьогодні це Ізмір у Туреччині). Був він вихований у родині християнській і на нього мав великий вплив Св. Полікарп, Єпископ Смирнський, який був учнем Св. Апостола Івана Євангелиста й Богослова.

**“Life in man is the glory of God; the
life of man is the vision of God” (St.
Irenaeus, *Adversus Haereses*)**

On September 5 on the Gregorian Calendar (which is August 23 on the Julian) we celebrate the memory of a luminary of the Church, St. Irenaeus, Bishop of Lyons in France, or as it was called in those days, Lugdunum in Gaul. It was from the writings of Irenaeus that the once popular Canadian television show about matters of faith, *Man Alive*, took its name.

The details we have about the life of Irenaeus may be inexact. However it is believed that he was born about 130 in Smyrna of Asia Minor (today Izmir in Turkey). He was raised in a Christian family and was greatly influenced by St. Polycarp the Bishop of Smyrna, who had been a disciple of St. John the Apostle, Evangelist and Theologian.

Він здобув найкращу освіту, яку можна було отримати в той час. Його охрестив сам Полікарп, який потім висвятив його на Священника і послав його в Лугдунум (Ліон) на поміч хворого Єпископа Фотіна (більшість джерел пишуть «Потін», але його ім'я мабуть таки Фотін, що по-грецькому означає «світлий»). Лугдунум і Смирна були близько зв'язані торгівлею отож і не дивним було те, що грецько-язичній люди замешкували в цьому місті.

Підчас представлення о. Іринієм листа від Церкви в Лугдунумі в Римі Єпископу Св. Елевферію, гоніння його пастви досягли вершини (тодішній римський імператор Марк Аврелій пропагував толерантність до інших конфесій за винятком Християнства) і дев'яносто-літній Фотін був одним з замучених Христа ради. І так Іриней став другим Єпископом Ліонським.

Його освіта, духовна формація і віра спонукали його енергійно – й дуже ефективно – захищати Православ'я проти єресеїв Гностиків, які були стали дуже популярними. Його головним твором став *Виявлення і спростування мнимого але фальшивого знання* («гносис»). Грецький оригінал зберігся тільки в фрагментах але ми маємо повний латинський переклад, якого звичайно називають *Adversus Haereses* (Спротив єресям).

Іриней уважно вивчав різні напів-християнські вчення його часу, щоб його критика їх була справедливою і вірогідною. Його описи колись уважали перебільшенням з огляду на його бажання спростовувати ці вчення, але винахід бібліотеки Наґ Гаммаді в 1945 р., а також недавно видвигнена на пильну увагу *Євангелія Юди*, підтримали точність його зауваг.

Владика обороняв православне вчення, що Ісус – дійсно Бог і дійсно Людина. Він також твердив, що Творець матеріального всесвіту – Бог, а не якийсь злий «деміург». Він оснував свої твердження на Св. Письмі, заявляючи, що як Новий так і Старий Завіти – Богом натхнені, а також на апостольському переємстві – це вперше вжито такий

He received the finest education available at the time and was baptized by Polycarp himself, who later ordained him a priest and sent him to Lugdunum (Lyons) to help the ailing Bishop St. Photinus (most sources say "Pothinus", however it is not unlikely that his name was, in fact, Photinus, meaning "luminous" in Greek). Lugdunum and Smyrna were closely linked by trade and so it was not unusual for Greek-speaking folks to take up residence in that city.

While Fr. Irenaeus was in Rome presenting a letter from the Church of Lugdunum to the Bishop St. Eleutherius, the persecution of his flock came to a head (the Roman Emperor of the time, Marcus Aurelius, advocated tolerance of religions other than Christianity) and ninety-year-old Photinus was among those martyred for Christ. Thus, Irenaeus became the second Bishop of Lyons.

His education, spiritual formation and faith prompted him to undertake an energetic – and highly effective – defense of Orthodoxy against Gnostic heresies which had become immensely popular. His *magnum opus* was a work entitled *Detection and Refutation of the Pretended but False Gnosis*. The Greek original has survived only in fragments, but we have the full Latin translation commonly called *Adversus Haereses*.

Irenaeus carefully examined the various semi-Christian teachings of his day so that his criticism of them might be fair and authentic. His descriptions were once considered to be exaggerated due to his desire to refute these teachings but the discovery of the Nag Hammadi library in 1945, as well as the recently highlighted *Gospel of Judas*, have borne out the accuracy of his observations.

The Bishop defended the Orthodox teaching that Jesus was truly both Divine and Human. He also proclaimed that the Creator of the material universe was God and not an evil "demiurge". He based his arguments upon Scripture, declaring both the Old

аргумент. Пригадуючи яркі спогади доповідей Св. Полікарпа, які були основані на прямому свідченні його Вчителя, Апостола Івана, улюбленого Учня Самого Господа, Іриней зазначив, що Єпископи висвячені самими Апостолами одногосно проповідували Православну віру.

Важливим аспектом вчення Св. Іриней – його підкреслення, що Боготіленням люди відновлюються і повертаються до шляху справжнього оформлення на тих, ким вони покликані ставати, згідно з образом, якого дав їм Творець. І тут ми знаходимо розвиток типічного православного вчення про «обоження», якого впорядкував трохи більше чим століття пізніше Св. Афанасій Олександрійський, який заявив, що «Бог став Людиною для того, щоб людина могла стати богом). Розп'яття – необхідна частина цієї дії, але сама дія – це відновлення, а не лише викуп – людей від висліду гріху праотців, тобто смерті – їхнього «роztворення».

І так Іриней уважав добром – буття дане Богом Своєму творінню, вінцем якого – людина. А зло – це падіння у небуття, відхід від Бога, Джерела життя. Іриней писав, що Слово (Логос – втілений Христос) «відкрив Бога людині і представив людину Богові. Він охоронив невидимість Отця, щоб люди не зневажали Бога а щоб поставити перед ними постійну ціль, до якої поступати. А з другої сторони Він відкрив Бога людині, і зробив Його видимим багатьма способами, щоб людина не була цілком відлучена від Бога і таким чином перестала бути (підкреслення – моє).»

З цього й виходить, що «життя в людині – слава Божа; життя людини – бачення Бога. Якщо відкриття Бога в творінню дає життя усьому, що живе на землі, на багато більше виявлення Отця через Слово дає життя тим, що бачать Бога.» Тут і джерело того відомого вислову, від якого вищезгадана телевізійна програма бере своє ім'я.

Деякі богословські міркування Іриней – незвичайні. Він навчав, що

and New Testaments to be inspired by God, as well as upon apostolic succession, the first time such an argument was employed. Recalling his vivid memory of St. Polycarp's discourses, which were informed by the direct testimony of his Teacher, the Apostle John, the beloved Disciple of the Lord Himself, Irenaeus pointed out that the Bishops ordained by the Apostles were unanimous in their proclamation of the Orthodox faith.

An important feature of St. Irenaeus' teaching was his emphasis on the Incarnation as the means by which human beings are restored and placed back upon the path of truly becoming who they are called to be according to the image given by the Creator. We find here the unfolding of the typically Orthodox doctrine of "theosis" developed a little over a century later by St. Athanasius of Alexandria, who proclaimed that "God became Man, so that man might become (a) god". The Crucifixion is an essential part of this work, but the work itself is the restoration - not only the redemption - of humans from the result of the sin of the forefathers, which is death, that is their "un-making".

Thus Irenaeus viewed good as the being which is bestowed by God upon His creation, of which humans are the crown. Evil is the fall towards non-being, the moving away from God, Who is the Source of life. Irenaeus wrote that the Word (the incarnate Christ) "revealed God to men and presented men to God. He safeguarded the invisibility of the Father to prevent man from treating God with contempt and to set before him a constant goal toward which to make progress. On the other hand, He revealed God to men and made Him visible in many ways to prevent man from being totally separated from God and so cease to be (my emphasis)."

From this, it follows that "Life in man is the glory of God; the life of man is the vision of God. If the revelation of God through creation gives life to all

Христос не лише виправив помилки вчинені Адамом, але й рекапітулював чи підсумував людське життя. Тобто тим самим, що Він його прожив у всіх його етапах, Він його й освятив Своїм Божеством. Це заставило його твердити, що Ісусу не постраждав у віці 30-их літ, як нормально вважають, але в старшому віці.

Св. Іриней багато уваги звертав на навчання про «есхатон», тобто час кінця. Але кінець не прийшов у його днях. Сам він, як вважають, був замучений близько 202 р. під час гоніння Християн, якого вів римський імператор Септимій Север. Наш дні, зі швидким розвитком знання й технології дають багато прикладів сповнення пророцтв про кінець. Нехай же віра й посвята цього воїна віри дають нам натхнення намагатися пізнати Того, що прийшов поставити кінець нашому відчуженню між Богом і людиною та й людини з людиною, і ставати, як Іриней, світочами – світлом для інших у темряві, якої так багато в нашому світі.

who live upon the earth, much more does the manifestation of the Father through the Word give life to those who see God.” This is the source of the famous phrase which gave the television show we have mentioned its name.

Some of Irenaeus’ theological speculations are unusual. He taught that Christ not only corrected the mistakes made by Adam, but also recapitulated or summed up human life. Simply by living it in all its stages, He sanctified it with His divinity. This led him to argue that Jesus did not die in His 30’s, as is normally held to be the case, but in senior years.

St. Irenaeus also paid great attention to the teachings about the “eschaton”, the end-times. The end did not come in his day. He himself is held to have been martyred about 202 during the persecution of Christians led by the Roman emperor Septimius Severus. Our days, with the rapid acceleration of knowledge and technology, seem to provide many more examples of the fulfillment of apocalyptic prophecies. May the zeal and dedication of this faith warrior inspire us to seek to know the One Who has come to put an end to the alienation between God and humans – and humans with each other – and to become, as did Irenaeus, luminaries – lights to others – in the darkness that seems to be so prevalent in our world.